

ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Έρευνα Μαρτίου – Απριλίου 2019

Ιούνιος 2019

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις των ίδιων των επιχειρήσεων, οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποιητικής βιομηχανίας το 2018 μειώθηκαν κατά 6,9% σε σχέση με τις δαπάνες του 2017

Οι τελευταίες εκτιμήσεις για την ετήσια τάση των επενδύσεων πέρυσι σε Ευρωζώνη και ΕΕ είναι θετικές, με άνοδο 6,1% και 5,3% αντίστοιχα

Σύμφωνα με την πρόβλεψη για την Ελλάδα το 2019, οι σχετικές δαπάνες αναμένεται να μειωθούν κατά 1,1%. Στην αρχική πρόβλεψη της περασμένης έρευνας, για το 2019, αναμενόταν άνοδος, ιδιαίτερα ισχυρή, κατά 31,5%

Βασικές επενδυτικές προτεραιότητες για το 2018 και το 2019 είναι η αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα και η διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα

Η οικονομική πολιτική στο σύνολό της, η φορολογία κερδών, η διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων παραμένουν σταθερά οι περισσότερο αποτρεπτικοί παράγοντες των επενδύσεων

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος της ΕΕ (DG ECFIN), το IOBE διεξάγει δύο φορές το χρόνο έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία, με στόχο την αποτύπωση της πορείας τους και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους. Πρόκειται για εμπειρική προσέγγιση που αποδίδει το «επενδυτικό κλίμα» κατά τη στιγμή υλοποίησης της έρευνας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά στα επίσημα στατιστικά στοιχεία επενδύσεων. Οι έρευνες αυτές όμως έχουν το πρόσθετο πλεονέκτημα να εξετάζουν και ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της επενδυτικής δραστηριότητας, τα οποία δεν καταγράφονται σε άλλες πηγές. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων κάθε έτους προσδιορίζονται έξι φορές με διαδοχικές έρευνες. Έτσι ενσωματώνουν κάθε φορά τις νέες εξελίξεις και αντανakλούν τις μεταβολές του επενδυτικού κλίματος, προσεγγίζοντας με μεγαλύτερη ακρίβεια την πραγματική πορεία τους. Στο τρέχον δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την πιο πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη την περίοδο Μαρτίου – Απριλίου 2019.

Τελική εκτίμηση επενδύσεων για το 2018

Στην έρευνα επενδύσεων που πραγματοποιήθηκε στο δίμηνο Μαρτίου – Απριλίου του τρέχοντος έτους, έγινε η τέταρτη και τελευταία εκτίμηση για την τάση των επενδύσεων στη Βιομηχανία κατά το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με αυτές τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων, **οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποίησης το 2018 μειώθηκαν κατά 6,9% σε σχέση με τις δαπάνες του 2017**. Κατά την προηγούμενη έρευνα (Οκτωβρίου – Νοεμβρίου) προβλεπόταν για πέρυσι σημαντική ενίσχυση των επενδύσεων, της τάξης του 27,3% (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία (ετήσιες % μεταβολές)

Κλάδος	Τελικές εκτιμήσεις τρέχουσας έρευνας για το 2018	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2019
Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός	-21,9	8,5
Χημικά	-4,7	22,9
Μη μεταλλικά Ορυκτά	83,3	36,4
Λοιπές βιομηχανίες ¹	67,0	-19,0
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	-6,9	-1,1

¹ Στις Λοιπές Βιομηχανίες περιλαμβάνονται οι βιομηχανίες Ξύλου, Χάρτου, Εκτυπώσεων – Εκδόσεων, Διυλιστηρίων, Χημικών, Πλαστικών, Βασικής Μεταλλουργίας, Μηχανολογικού Εξοπλισμού, Ηλεκτρικών Μηχανών και Επίπλων.

Πηγή: IOBE, European Commission DG ECFIN

Βάσει των εκτιμήσεων της πρόσφατης έρευνας, το 2018 σε αρκετούς μεταποιητικούς κλάδους η επενδυτική δραστηριότητα διευρύνθηκε. Όμως, υπάρχουν και σημαντικοί κλάδοι στους οποίους η επενδυτική δραστηριότητα μειώθηκε.

Συγκεκριμένα, από τις βασικές βιομηχανίες, στον κλάδο **Μη Μεταλλικών Ορυκτών** σημειώθηκε άνοδος της τάξης του 83,3%, ενώ αντιθέτως, στα **Χημικά**, σημειώθηκε υποχώρηση της τάξης του 4,7% (Πίνακας 1). Στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός, κλάδος με σημαντικό ειδικό βάρος που επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και το σύνολο της βιομηχανίας**, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων καταλήγουν σε μείωση των επενδυτικών δαπανών κατά 21,9%. Σε ό,τι αφορά την τάση σε άλλους βιομηχανικούς κλάδους, η επενδυτική δαπάνη πέρυσι εκτιμάται ότι μειώθηκε κατά 87,7% στην **Ένδυση – Υπόδηση** και αυξήθηκε κατά 65,1% στην **Κλωστοϋφαντουργία**. Μεταξύ των **λοιπών κλάδων**, στις **Ηλεκτρικές μηχανές & συσκευές** καταγράφηκε σημαντική άνοδος το 2018 (+39,0%) και στο **Μηχανολογικό εξοπλισμό** παρουσιάστηκε πτώση στην επενδυτική δραστηριότητα (-4,9%). Τέλος, στα προϊόντα **Ξύλου**, η μείωση της επενδυτικής δαπάνης πέρυσι εκτιμάται στο 61,4%, ενισχύοντας την υποχώρηση στο συνολικό μέσο όρο.

Στο ευρωπαϊκό περιβάλλον, οι πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις για την τάση των επενδύσεων το 2018 είναι θετικές, τόσο στην **Ευρωζώνη**, όσο και στην **Ευρωπαϊκή Ένωση**. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι σημειώθηκε άνοδος της επενδυτικής δραστηριότητας κατά 6,1% στην πρώτη περιφέρεια και κατά 5,3% στη δεύτερη. Οι προηγούμενες εκτιμήσεις για το 2018 προσδιόριζαν σε ελαφρώς υψηλότερο επίπεδο την άνοδο της επενδυτικής δαπάνης σε αμφότερες Ευρωζώνη και ΕΕ (6,4% και 6,0% αντίστοιχα). Στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες, οι τελευταίες εκτιμήσεις των επενδυτικών μεταβολών για το 2018 είναι θετικές, ενώ αρνητικές μεταβολές καταγράφονται σε 7 από τις 28 χώρες (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία στις χώρες της ΕΕ (ετήσιες % μεταβολές)

Χώρα	εκτιμήσεις 2018	προβλέψεις 2019
Μάλτα	35,2	40,2
Ελλάδα	31,5	31,1
Εσθονία	25	21,5
Αυστρία	17,6	16,6
Κροατία	12,2	11,1
Γερμανία	12	11
Κύπρος	11,5	12,7
Ιρλανδία	11,4	13,5
Βέλγιο	10,5	11,5
Δανία	10	12
Λιθουανία	8,9	8,8
Ουγγαρία	8,6	6,9
Ηνωμένο Βασίλειο	8	12,7
Ευρωζώνη	6,1	6,3
Πολωνία	5,5	4,1
ΕΕ-28	5,3	5,2
Σλοβακία	5	-9
Τσεχία	5	23
Φινλανδία	4,2	7,8
Ισπανία	3,6	3,6
Γαλλία	3,3	10,7
Σλοβενία	2	7
Λουξεμβούργο	1,3	20
Πορτογαλία	-5,4	3,3
Ιταλία	-6,3	4,8
Ολλανδία	-6,9	7,7
Λετονία	-8,4	6,9
Ρουμανία	-11,5	-17,1
Σουηδία	-15	9,6
Βουλγαρία	-16,6	-16,2

Πηγή: IOBE, European Commission DG ECFIN

Προβλέψεις επενδύσεων για το 2019

Στην τρέχουσα έρευνα, οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε δεύτερη πρόβλεψη για τις επενδυτικές δαπάνες τους κατά το 2019. Συνήθως, οι προβλέψεις στην αρχή ενός έτους για το ύψος της επενδυτικής δραστηριότητας κατά τη διάρκειά του τείνουν να διαφέρουν σημαντικά από τις επόμενες προβλέψεις και την τελική εκτίμηση ύστερα από ένα έτος. Επομένως, τα σχετικά αποτελέσματα θεωρείται ότι ενσωματώνουν έναν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας για την εξέλιξη των επενδύσεων.

Δεδομένων των παραπάνω, σύμφωνα με τα στοιχεία από την Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία στην περίοδο Μαρτίου – Απριλίου φέτος, **οι σχετικές δαπάνες για το 2019 προβλέπεται να μειωθούν κατά 1,1%.**

Παρατηρούνται σημαντικές διαφορές τάσης μεταξύ των κλάδων, με κυρίαρχη πάντως τάση την ανοδική. Αυξητικά αναμένεται να κινηθούν οι επενδύσεις το 2019, σύμφωνα με τη δεύτερη πρόβλεψη για αυτό το έτος, στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** (κατά 8,5%), στα **Χημικά** (22,9%) και τα **Μη Μεταλλικά Ορυκτά** (36,4%). Στον κλάδο **Ένδυσης – Υπόδησης** αναμένεται αρνητική μεταβολή των επενδυτικών δαπανών (-31,8%), όπως και στην **Κλωστοϋφαντουργία** (-9,2%). Στο σύνολο των **λοιπών βιομηχανιών**, οι νέες προβλέψεις καταλήγουν σε υποχώρηση της επενδυτικής δραστηριότητας το 2019 σε σχέση με πέρυσι κατά 19%, πτώση η οποία οφείλεται εν πολλοίς στις δυσμενείς προβλέψεις από τον κλάδο της **Βασικής Μεταλλουργίας** (-62,6%) (Πίνακας 1).

Στην ΕΕ και την Ευρωζώνη οι προσδοκίες για το 2019 είναι θετικές. Έτσι, στο σύνολό τους οι επενδυτικές δαπάνες στη βιομηχανία το τρέχον έτος προβλέπεται **να αυξηθούν κατά 6,3% και 5,2% στην Ευρωζώνη και την ΕΕ αντίστοιχα**. Στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών, οι σχετικές προβλέψεις είναι θετικές. Ωστόσο, οι σχετικές δαπάνες προβλέπεται να υποχωρήσουν σε άλλες 9 χώρες, εκτός της Ελλάδας, ήτοι στη Μάλτα, στην Κροατία, στη Σλοβακία, στην Ισπανία, στην Πορτογαλία, στην Ιταλία, στη Ρουμανία, στη Σουηδία και στη Βουλγαρία (Πίνακας 2).

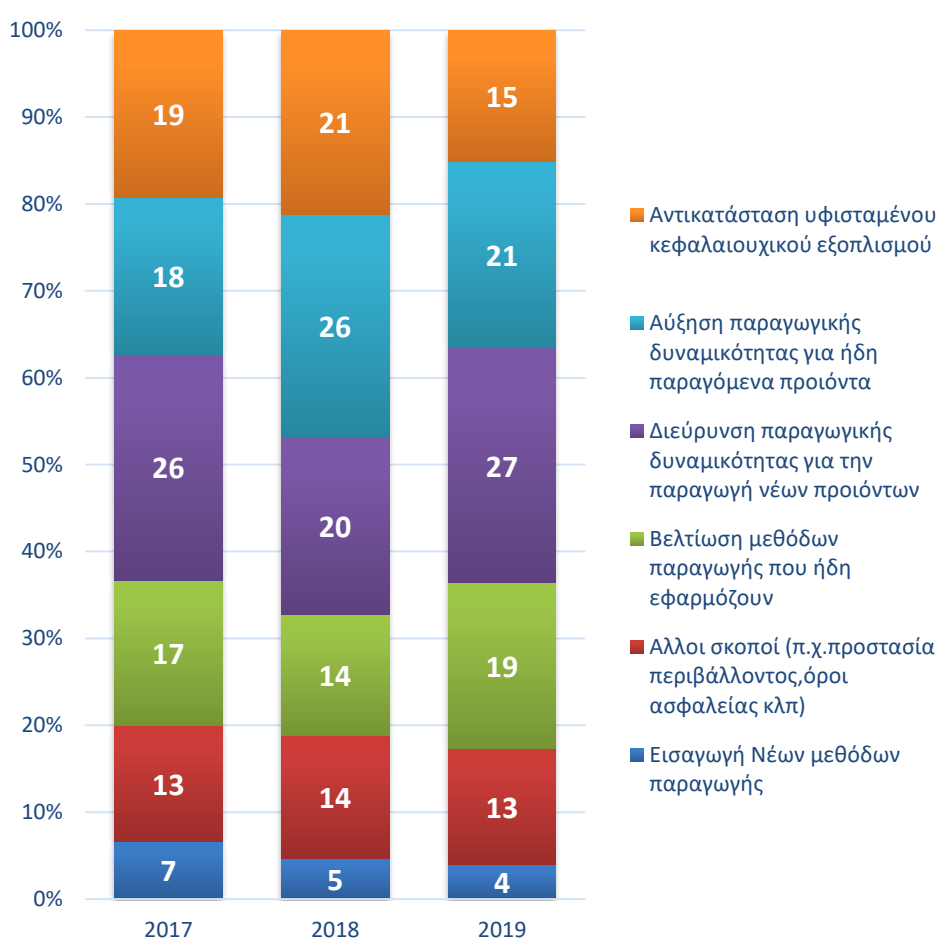
Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

Οι έρευνες επενδύσεων του IOBE προσφέρουν σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων, καθώς οι επιχειρήσεις προχωρούν σε κατάταξη των επενδυτικών τους δαπανών ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Πέντε μεγάλες κατηγορίες επενδύσεων χρησιμοποιούνται, αν και ως έναν βαθμό οι κατηγορίες αυτές αλληλοσυμπληρώνονται (π.χ. αύξηση ή διεύρυνση της δυναμικότητας μπορεί να συμβεί μέσω βελτίωσης των μεθόδων παραγωγής ή εισαγωγής νέων μεθόδων). Σε κάθε περίπτωση πάντως, η αναλυτική απεικόνισή τους οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της βιομηχανίας προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την προσπάθεια τόνωσης της θέσης των επιχειρήσεων στις ήδη υπάρχουσες αγορές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας έρευνας, οι ελληνικές βιομηχανίες το 2018 παρουσιάζουν ανακατατάξεις ως προς τις βασικές προτεραιότητες στο επενδυτικό τους μείγμα έναντι του 2017. Συγκεκριμένα, **το 2018** το επενδυτικό μείγμα των επιχειρήσεων αφορούσε πρωτίστως σε δαπάνες για **αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα** (26% από 18% το 2017), θέση που πρόπερσι κατείχαν οι δαπάνες για **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα**, οι οποίες το 2018 ήταν τρίτες σε σειρά προτεραιότητας (20% από 26% και το 2017). Οι δαπάνες για **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού παρέμειναν στη σχετική κατάταξη οι δεύτερες πιο σημαντικές**, με μικρή ενίσχυση του μεριδίου τους στο σύνολο (21% από 19% 2017). Ακολουθούν, με ίδιο ποσοστό (14%) οι δαπάνες για **άλλους σκοπούς** όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ενίσχυση των συνθηκών ασφαλείας στην παραγωγική διαδικασία κλπ., και οι επενδύσεις για **τη βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (από 13% και 17% αντίστοιχα το 2017). Τελευταία στις επενδυτικές προτεραιότητες έρχεται η **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (5% από 7% το 2017).

Οι επενδυτικές προτεραιότητες για το **2019** παρουσιάζουν διαφορετική ιεράρχηση από εκείνη για το 2018, με τα σχετικά ποσοστά να διαφοροποιούνται σε σημαντικό βαθμό από το προηγούμενο έτος. Έτσι, βάσει των σχετικών προβλέψεων για το τρέχον έτος, κύρια προτεραιότητα πλέον είναι οι δαπάνες για **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (27%), που πέρυσι κατείχαν την τρίτη θέση στη σχετική κατάταξη, ενώ ακολουθούν οι δαπάνες για **αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα**, που αποτελούσαν πρώτη προτεραιότητα το 2018 (21%). Οι δαπάνες για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** έρχονται τρίτες κατά σειρά (19%), ενώ ακολουθούν εκείνες για **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (15%), οι επενδύσεις που αφορούν **άλλους σκοπούς** (13%), και τέλος η **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (7%).

Διάγραμμα 1. Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης)

Πηγή: IOBE

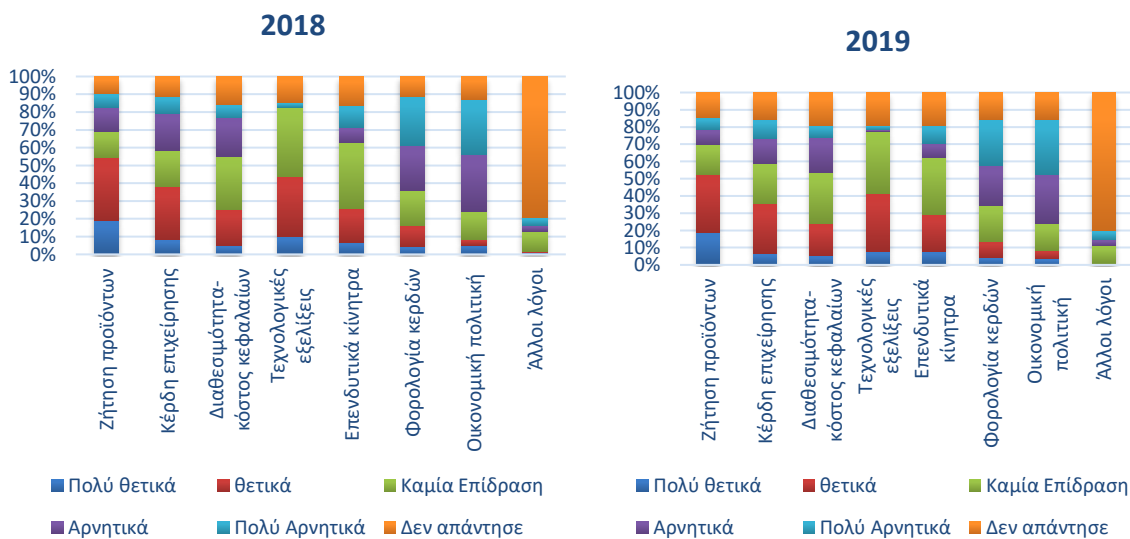
Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

Σημαντική πληροφόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης προσφέρουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται έτσι οι πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το 2018 τρεις και το 2019 τέσσερις από τους οκτώ εξεταζόμενους παράγοντες επιδρούν με θετικό τρόπο στην επενδυτική δραστηριότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα, τόσο το 2018, όσο και το τρέχον έτος, με βάση τις τιμές του συντελεστή σημαντικότητας για τους εξεταζόμενους παράγοντες¹, προκύπτει ότι η **προσδοκώμενη ζήτηση για προϊόντα** στις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων και η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** αποτελούν τους δύο παράγοντες με τη μεγαλύτερη θετική επίδραση στις επενδυτικές αποφάσεις. Το 54% και 53% αντίστοιχα των ερωτηθέντων αποτιμούν την επίδραση της ζήτησης ως θετική ή πολύ θετική. Η τονωτική συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι ελαφρώς μικρότερης έντασης, με ένα 44% και 42% αντίστοιχα για τα δύο έτη να την αποτιμούν ως θετική ή πολύ θετική (Διάγραμμα 2). Τα **κέρδη της επιχείρησης** έπονται στην τρέχουσα έρευνα σε αμφότερα τα έτη ως προς την ένταση της θετικής τους επίδρασης, καθώς αυτή αποτιμήθηκε ως θετική ή πολύ θετική από το 38% και 35% των επιχειρήσεων του δείγματος το 2018 και το 2019 αντίστοιχα. Τα **κίνητρα για επενδύσεις** παρουσιάζονται ουδέτερα ως προς την επίδρασή τους το 2018 και αποτιμώνται οριακά θετικά ως προς τον ρόλο τους στην επενδυτική δραστηριότητα το τρέχον έτος.

Διάγραμμα 2. Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη βιομηχανία

Πηγή: IOBE

Οι υπόλοιποι ερευνώμενοι παράγοντες εκτιμάται ότι είχαν αρνητική επιρροή στα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων το προηγούμενο έτος, με την έντασή της να ποικίλει. Η επίδρασή τους στην επενδυτική δραστηριότητα της βιομηχανίας προβλέπεται να είναι στην ίδια κατεύθυνση το 2019, με παραπλήσια ένταση. Η επιρροή της **διαθεσιμότητας και του κόστους κεφαλαίων**, αποτιμάται γενικά αρνητικά για την επενδυτική δραστηριότητα, ενώ η **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)** ακολουθεί στη σχετική κατάταξη, με το ποσοστό που την αξιολογεί αρνητικά να κυμαίνεται στο 7% και 8% αντίστοιχα το 2018 και

¹ Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα [-100, +100], ήτοι +100 όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

το 2019. Έντονα αρνητική εμφανίζεται και πάλι η επίδραση της **φορολογίας κερδών**, με το 53% και 50% των ερωτηθέντων να θεωρεί το επίπεδο της φορολογίας αποτρεπτικό για επενδύσεις το 2018 και 2019 αντίστοιχα. Στις αρνητικές επιδράσεις επί των επενδυτικών σχεδίων των βιομηχανικών επιχειρήσεων, διατηρεί σταθερά τα τελευταία έτη την πρωτοκαθεδρία η **οικονομική πολιτική στο σύνολό της**, που βρίσκεται σε μικρή απόσταση από τη φορολόγηση των κερδών. Συγκεκριμένα, το 63% των ερωτηθέντων κρίνει την επίδρασή της το 2018 ως αρνητική ή πολύ αρνητική, ποσοστό το οποίο υποχωρεί οριακά για το 2019 (60%).

Πίνακας 3. Συντελεστές σημαντικότητας με βάση τους παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα¹

Συντελεστής σημαντικότητας ανά παράγοντα	2018	2019
Τεχνολογικές εξελίξεις	25	22
Ζήτηση προϊόντων	22	25
Κέρδη επιχείρησης	3	3
Επενδυτικά κίνητρα	0	4
Διαθεσιμότητα-κόστος κεφαλαίων	-3	-3
Άλλοι λόγοι	-5	-6
Φορολογία κερδών	-30	-29
Οικονομική πολιτική	-40	-40

Πηγή: ΙΟΒΕ